

Ahmed Bican Türbesi - Gelibolu / Çanakkale

AHMED BİCAN TÜRBESİ

Gelibolu'da
XV. yüzyıla ait türbe.

Muhammediyye müellifi Yazıcıoğlu Mehmed'in küçük kardeşi Ahmed Bican için yaptırılmış olduğu söylenmekte, ancak üzerinde hiçbir kitâbe bulunmamaktadır. Âmil Çelebioğlu, *Envârü'l-âşîkîn* yazarı Ahmed Bican'ın kabrinin ağabeyi Yazıcıoğlu Mehmed Efendi'nin mescid ve türbesi yanındaki hazîrede bulunduğunu belirtmektedir (bk. AHMED BİCAN). Ayrıca Evliya Çelebi, Sofya'ya gittiğinde kendisine orada Ahmed Bican'a ait bir kabir gösterildiğini kaydederse de bu gerçeğe uyuşmamaktadır (*Osmanlı Müellifleri*, I, 17, dipnot 1).

Taş ve tuğladan muntazam bir işçilikle inşa edilen türbe kare planlı olup üstü sekizgen sağır kasnaklı bir kubbe ile örtülüdür. Giriş kısmında iki ağır pâyeye dayanan kemerlere oturan bir ön mekân vardır. Türbenin içinde iki lahit bulunmaktadır. Bunlardan Ahmed Bican'a ait olduğu kabul edilenin dış yüzü zengin surette geometrik ve rûmî kabartmalarla bezenmiştir. Diğeri ise bir kadına aittir. İrdesel ve Alemdaroğlu'nun hiçbir tarihî esasa dayanmaksızın Hallâc-ı Mansûr Türbesi olarak adlandırdıkları bu eser son yıllarda tamir edilerek yenilenmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, III, 147; V, 318-320; *Osmanlı Müellifleri*, I, 17, 195; Mehmed İrdesel— Mehmed Alemdaroğlu, *Tarihî, Coğrafi, İktisâdî ve Turistik Yönleriyle Gelibolu*, Gelibolu 1964; Ayverdi, *Osmanlı Mimârisi II*, s. 493-494; Âmil Çelebioğlu— Kemal Eraslan, "Yazıcıoğlu", *İA*, XIII, 363-368.

SEMÂVİ EYİCE

AHMED-i BİRİLVİ

(bk. AHMED ŞEHİD).

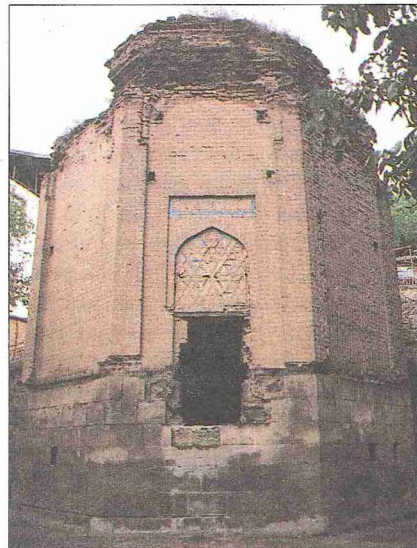
AHMED b. BİZL el-MERENDİ

(أحمد بن بزل المرندی)

XIII. yüzyılın
ilk yarısında yaşayan
Selçuklu mimarı.

Babasının adı Ebû Bekir olarak da geçmektedir. Doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. İran'ın Azerbaycan bölgesindeki Merend şehrinden Anadolu'ya göç ederek XIII. yüzyılın ilk çeyreğinde Selçuklu sultanlarının hizmetine girmiş ve onların yapılarında çalışmıştır. Yetiştigi bölgenin mimari geleneklerine bağlı kalarak daha çok tuğla malzemeli yapılarda çalışan sanatçının adına, günümüze gelebilmiş ancak iki eserin kitâbesinde rastlanmaktadır. Bunlar, Sivas'ta 1219 yılında yapılan sultan I. İzzeddin Keykâvus Türbesi ile yine aynı yıllarda yapıldığı sanılan Niksar'daki Kırk Kızlar Türbesi'dir. Bunlardan başka, kitâbelelerinde Ahmed b. Bizl adı geçmemesine rağmen, bu iki yapıyla üslup ve işçilik yönünden tam bir benzerlik gösteren Sivas Ulucami minaresinin de ona ait olması kuvvetle muhtemeldir.

Ahmed b. Bizl el-Merendî'nin inşa ettiği
Kırk Kızlar Türbesi - Niksar / Tokat

BİBLİYOGRAFYA :

Uzunçarşılı, *Kitâbeler*, İstanbul 1927, s. 72; A. Gabriel, *Monuments Turcs d'Anatolie*, Paris 1934, II, 126-127; L. A. Mayer, *Islamic Architects and Their Works*, Genève 1956, s. 41; Zeki Sönmez, *Başlangıçtan XVI. Yüzyula Kadar Anadolu'daki İslâm ve Türk Devri Yapıların-da Çalışan Sanatkârlar* (doktora tezi, 1981), İÜ Ed.Fak., s. 159-161; C. Huart, "Epigraphie arabe d'Asie Mineure", *RS*, III/64 (1985), s. 363.

ZEKİ SÖNMEZ

AHMED-i BUHÂRİ

(bk. EMİR BUHÂRİ).

AHMED b. CA'FER

(bk. SEBTİ, Ahmed b. Ca'fer).

AHMED-i CÂMÎ

(bk. CÂMÎ, Ahmed-i Nâmeki).

AHMED CÂVİD

(أحمد جاود)

(ö. 1803)

Osmanlı tarihçisi.

İstanbul'da doğdu. Tımarlı sipahilerden Mustafa adlı bir süvari alay beyinin oğludur. 1787 yılında Hazîne-i Hümâyün hizmetkârı olarak saraya girdi. Kabiliyeti sayesinde kısa bir süre sonra Has Oda'ya alındı ve 1803'te "hâcelik" rütbesiyle şehremini oldu. Bu görevde iken öldü; mezarı Beşiktaş'ta Yahyâ Efendi Dergâhı hazîresindedir.

Sarayda bulunduğu sırada III. Selim tarafından önemli olayları kronolojik olarak yazmakla görevlendirilen Ahmed Câvid, 1204 Ramazanında (Mayıs 1790 ortaları) başlayıp 1205 Cemâziyelevveline (1791 yılı başları) kadar gelen yıllık tarzında bir eser kaleme almış ve bu sebeple sarayda kendisine "vak'anüvis-i Enderûn" denilmiştir. *Hadîka-i Vekâ-yi'* adıyla bilinen bu eserin birçok yazması olup bir nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndedir (TY, nr. 6037). Müellifin önsözde belirttiği gibi, eserin başlıca kaynakları III. Selim'in hatt-ı hümâyunları, İslâm ülkelerinden gelen mektuplar ve öteki bazı resmî kayıtlardır. Ahmed Câvid'in tarihe dair bazı yazılarını ihtiva eden iki ciltlik bir eseri daha vardır. *Müntehabât-ı Câvid Bey* ve *ya Târîh-i Câvid Ahmed Bey* adıyla bilinen bu eserin birinci cildi 1035-1188 (1626-1774), ikinci cildi ise 1188-1197